

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
T a.v. prof. dr. I. Sluiter (president)
Postbus 19121
1000 GC Amsterdam

**Onderzoek en
Wetenschapsbeleid**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
R.P. van Zoest
T +31 631 748 599
E r.p.vanzoest@minocw.nl

Onze referentie
25651327

Datum 08 OKT 2020

Betreft Adviesaanvraag voedingsbodem en preventie van ongewenst gedrag in de wetenschap

Geachte mevrouw Sluiter,

Het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH) publiceerde vorig jaar een onderzoek naar wangedrag en intimidatie in de wetenschap onder de titel 'Harassment in Dutch academia' – waarin een duidelijk beeld wordt geschetst: ongewenst gedrag komt regelmatig voor, kent vele vormen en het raakt alle wetenschappelijke functieniveaus van promovendus tot hoogleraar. Het onderzoek gaat in op de verschijningsvormen van ongewenst gedrag, de onderliggende patronen en de prikkels (binnen het wetenschappelijk systeem) die wangedrag in de hand werken. Verder roept het LNVH op dat er meer (en breder) vervolgonderzoek nodig is naar concrete instrumenten om ongewenst gedrag tegen te gaan in de wetenschap. Mede naar aanleiding van het LNVH-onderzoek (en dit verzoek) heb ik in de Kamerbrief 'Sociale veiligheid en ombudsfunctie in de wetenschap' (18 december 2019) aangekondigd met de KNAW en het LNVH hierover in gesprek te gaan.

Met deze brief verzoek ik de KNAW te adviseren over de preventie en aanpak van wangedrag en intimidatie in het onderzoek en daarvoor een commissie in te stellen. Middels deze adviesvraag vraag ik de nieuw op te richten adviescommissie nader in te gaan op de wijze waarop we de elementen in de huidige wetenschapscultuur (en -structuur), – die een voedingsbodem lijken te zijn voor ongewenst gedrag en intimidatie – kunnen veranderen. Zo kan op adequate wijze wangedrag worden aangepakt en in de toekomst voorkomen.

Deze adviesvraag vormt daarnaast een onderdeel van de acties die uitgezet zijn in het Nationaal actieplan voor meer diversiteit en inclusie in wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Het tweebrengen van een (sociaal) veilige leer- en werkomgeving is een essentiële basis voor meer inclusieve (en duurzame) wetenschap. Zodoende zal dit KNAW-advies bijdragen om het Nederlandse onderwijs- en onderzoeksveld meer toekomstbestendig te maken op het gebied van sociale veiligheid, diversiteit en inclusie.

Gezien uw rol als medeoprichter van *Athena's Angels* – een actiegroep die strijd voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen in de wetenschap – ziet u het belang van een cultuurverandering in het wetenschappelijk stelsel. Daarnaast zet u het online platform van *Athena's Angels* in om wetenschappelijk onderzoek over (seksueel) grensoverschrijdend gedrag – naast #MeToo-ervaringen binnen het onderwijs en onderzoek – te delen. Hiermee draagt u eraan bij de omstandigheden die (seksuele) intimidatie teweegbrengen binnen de academische wereld, en de gevolgen die wangedrag heeft voor de slachtoffers, in beeld te brengen.

Als hoofdvraag verzoek ik de KNAW om in kaart te brengen op welke wijze de structurele en culturele factoren – die ongewenst gedrag in de hand werken – doorbroken kunnen worden. Daarbij wil ik de KNAW vragen om dieper in gaan op de onderliggende mechanismen – die in het LNVH-rapport zijn geïdentificeerd –, die bijdragen aan intimidatie en wangedrag binnen de academische wereld.

Daarnaast vraag ik de KNAW aandacht te besteden aan de volgende deelvragen:

a. Het eerder genoemde LNVH-rapport omschrijft de onderliggende factoren en mechanismes die de verschillende vormen van ongewenst gedrag bevorderen. Daarbij worden de hiërarchische lijnen binnen de universiteit, het hypercompetitieve karakter – naast de individualistische cultuur – omschreven als faciliterende elementen in de wetenschap die intimidatie en wangedrag teweeg brengen. Zodoende wil ik graag te weten komen welke (preventieve) maatregelen deze negatieve stimulansen kunnen doorbreken in het wetenschappelijk systeem. Om voort te borduren op de bevindingen in 'Harassment in Dutch academia' is het van belang om concrete maatregelen die deze perverse prikkels (zowel cultureel als structureel) kunnen wegnemen te benoemen. Hierbij ligt waarschijnlijk ook een link met het traject 'erkennen en waarderen van wetenschappers' – waarin wordt ingezet op een algemene cultuurverandering in de wetenschap.

b. Naast aandacht voor de oorsprong en het ontstaan van intimidatie en wangedrag, is het ook belangrijk om aandacht te besteden aan de *aanpak* van ongewenst gedrag – waaronder het ontoereikend reageren op casussen, en het (al dan niet opgelegd) zwijgen over gevallen van wangedrag. Op dit moment zijn er verschillende paden die slachtoffers kunnen bewandelen binnen de universiteit – er zijn echter tekenen dat huidige meldingsstructuren, die op papier in orde lijken, in de praktijk niet toereikend functioneren. Ik vraag de KNAW daarom ook om te kijken hoe het gehele systeem (ook de bestuurlijke lagen) verantwoordelijkheid kan dragen bij de melding, rapportage en aanpak van intimidatie.

c. Het manipuleren van onderzoeksmateriaal en verbale bedreiging zijn beiden vormen van niet-integer gedrag. Toch worden ze wat betreft handhaving als twee losse thematieken gezien. Dit roept de vraag op of integer handelen in het onderzoek (wetenschappelijke integriteit) en goed gedrag op de werkvloer (sociale integriteit) als gescheiden zaken dienen te worden gezien of juist niet. Deze integriteitstekwesties kunnen nauw verweven zijn en in elkaar overvloeien. Bijvoorbeeld wanneer ongewenst gedrag plaatsvindt in een wetenschappelijke setting brengt het onderzoekspraktijken en het onderzoeksklimaat schade toe. Gezien bovenstaande, vraag ik de KNAW twee zaken te onderzoeken:

- of we (wan)gedrag een evidenter onderdeel moeten maken van de huidige opvattingen aangaande wetenschappelijke integriteit.
- en of goed gedrag in de wetenschap integraal gehandhaafd kan worden.

Onze referentie
25651327

d. Om een veilige en duurzame wetenschapscultuur te faciliteren vraag ik de KNAW op welke wijze aandacht voor wenselijk gedrag structureel wordt geïncorporeerd in onderwijs en onderzoek, zodat we een veilige en duurzame wetenschapscultuur kunnen bevorderen. Welke randvoorwaarden of veranderingen in het wetenschappelijk stelsel zijn er nodig om een sociaal veilige academie te bewerkstellen? Ik verzoek de KNAW om bestaande en nieuwe instrumenten te identificeren om goed en bewust gedrag in de wetenschap te integreren (met aandacht voor internationale literatuur en goede praktijken uit de buitenlandse context).

Ik vraag de KNAW te komen met concrete aanbevelingen die de cultuur en de structuur van de wetenschap kunnen veranderen en die maken dat er op een (meer) preventieve wijze gewerkt kan worden aan een veilig en duurzaam academisch klimaat. Daarbij vraag ik u ook om een duidelijke uiteenzetting van het verband tussen ongewenst gedrag, wetenschappelijke integriteit en integer handelen, op basis waarvan we een duurzame cultuurverandering teweeg kunnen brengen binnen het wetenschappelijke systeem.

Ik acht het van belang dat het LNVH betrokken wordt in het beantwoorden van de kwesties die hier boven zijn genoemd en de expertise binnen het LNVH-netwerk wordt benut. Het LNVH zal door mij per brief op de hoogte worden gesteld van dit verzoek en gevraagd worden hun deskundigheid in te zetten.

Ik verzoek u dit advies uiterlijk voor december 2021 aan mij uit te brengen.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven